

(שחיטה פ"ב ה"ח) שמפרש לה כצורתה בתיש הבא על הצבייה ושחט לה ולברה לאיסורא שכך כתב ונוהג בכלאים כיצד צבי שבא על העז ושחט את העז ובנה לוקה אבל עז שבא על הצבייה אסור לשחוט אותה ואת בנה ואם שחט אינו לוקה פרה ובנה אסרה תורה ולא צבייה ובנה **ושמא הוא ז"ל מפרש** דהא דמותבינן לעיל במאי עסקינן אילימא בתיש הבא על הצבייה וילדה בן ושחט לה ולברה והאמר רב חסדא הכל מודים בצבייה ובנה תיש שהוא פטור משום דהוה סלקא דעתך דמחלוקתן דרבנן ורבי אליעזר לענין מלקות הוא דפליגי הוא דמותבינן הכי והיינו דפריך מדרב חסדא דאמר הכל מודים שהוא פטור דמשמע פטור ממלקות אבל השתא דמוקמינן פלוגתייהו באיסורא אפילו בצבייה ובנה תיש אסרי רבנן ואינו מחזור דכיון דאמרינן דשה אמר רחמנא ולא צבי והכא ליכא לא שה ולא מקצת שה מאי טעמא מפלגינן בין איסורא למלקות אי שה ואפילו צבי אמר רחמנא מילקא נמי לילקי ואי שה אמר רחמנא ולא צבי איסורא מנ"ל וצ"ע עד כאן לשונו בחידושי ובתורת הבית (הארוך ב"ב ש"ד נז): וכתב עוד בתורת הבית (שם נח.) אותו ואת בנו נוהג בכלאים הבא מן העז ומן הרחל והבא מן התיש ומן הצבייה כגון תיש הבא על הצבייה וילדה בת ואותה בת ילדה בן לדברי הפוסקים דחוששין לזרע האב באותו ואת בנו הכי נמי אסור לשחוט לכתחלה וכדברי חכמים דרבי אליעזר דאמרינן שה ואפילו מקצת שה אמר רחמנא וצבי הבא על התישה וילדה בן לכולי עלמא יש משום אותו ואת בנו משום דשה אמר רחמנא ובנו כל דהו אבל אם הבת ילדה בן אינו אסור לשחוט אותה הבת והבן אלא לחכמים דרבי אליעזר לדברי הפוסקים דחוששין לזרע האב וכבר כתבנו דחוששין מספק: ופירוש רש"י (פ. ד"ה בתייש הבא) כדברי הרשב"א וכן פירש ופסק גם הרא"ש ז"ל (סי' ג.) וכך הם דברי רבינו: וז"ל הר"י י' חביב ז"ל ואותה בת ילדה בת לאו דוקא ילדה בת דהוא הדין נמי ילדה בן אבל אמר בת בעבור שבאם הוכרח לומר וילדה בת וטעם החיוב בזה משום דאמרינן שה ואפילו מקצת שה אבל התיש הבא על הצבייה פטור אבל אסור משום דמספקא לן אי חוששין לזרע האב ובזה יובן מה שכתב בעל הספר ונראה שיותר לכתחלה שהטעם כיון שהאם היא צבייה גמורה ואפשר שהרמב"ם חשש למראית העין ולכן אסר לכתחלה: והר"ף השמיט כל זה וכתב הרא"ש (סי' ג.) שטעמו משום דאמרינן בפרק קמא דכורות (ז.) אמר רבי יהושע בן לוי לעולם אינה מתעברת טמאה מטהורה ולא טהורה מטמאה ולא גסה מדקה ולא דקה מגסה ולא בהמה מחיה ולא חיה מבהמה חוץ מרבי אליעזר ומחלוקתו והלכה כרבי יהושע בן לוי דלא אשכחן אמורא דפליגי עליה ועוד דפריך התם ממילתיה דרבי יהושע בן לוי אהא דקאמר ואי זה זה טמא שנוולד מן הטהור ועיבורו מן הטמא ומי מעברא והאמר רבי יהושע בן לוי וכו' ואינה ראייה דבטמאה וטהורה הלכה כמותו אבל לא בבהמה וחיה אלא כדתניא התם כל שתשמישו ועיבורו שוין יולדין ומגדלין זה מזה ובחיה ובהמה אפשר דהלכה כרבי אליעזר ומחלוקתו עכ"ל:

ט לא אסרה תורה אלא כששוחט אבל נוחר ומעקר האם מותר לשחוט הבן. משנה שם (פא:) ואיפליגו תנאי התם בשוחט את הטרפה והלכה כחכמים דמחייבי ומשום הכי שתק מינה רבינו ולא הוצרך להזכירה:

ומ"ש לפיכך חרש שוטה וקטן ששחטו האב בינן לבין עצמן וכו' ואם אחרים רואים ששוחטים כראוי אסור לשחוט אחריהם. משנה פרק כיוסי הדם (פו.) חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואים אותם אסור לשחוט אחריהם בינם לבין עצמם רבי מאיר מתיר לשחוט אחריהם וחכמים אוסרים ומסיק בגמרא הלכה כרבי מאיר ומפרש בגמרא טעמא דרבי מאיר הואיל ורוב מעשיהם מקולקלים:

יב בהמה שנשחטה אמה היום וכו' כיצד תקנתו נכבשינהו דניידי ממקום קביעותו וכו'. כ"כ הרא"ש בפרק אותו ואת בנו (סי' ה) בשם בה"ג (סי' סו קלד: [בדק הבית] ועיין בסימן ק"י (קעג. ד"ה ומ"ש בשם, ושם ע"ב ד"ה דבר) [עד כאן]:

י כתב (בארחות חיים (סי' לא ד"ה ומותר)) [בדק הבית] צריך לכתוב הרמב"ם (פ"ב ה"י) [עד כאן] יצא העובר חי אחר שחיטה והפריס על גבי קרקע אין שוחטין אותו ביום אחד ואם שחט אינו לוקה:

יא כתב הרשב"א (ח"א סי' קיה) שנשאל על גוי שמכר שתי בהמות לישראל ואחר כך אמר מסיח לפי תומו שהן אותו ואת בנו והשיב מסתברא שאינו נאמן במה שאמר לאחר שמכרה ויצאה מתחת ידו אלא מיהו אי מהימן ליה אסור וכדאמרן בההוא סמיא (קדושין סו.) עכ"ל:

טור יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיח

דיני מפקיד אצל נכרי:

אמר רב חב"ל אסור בחותם אחד פי' חתיכת דג או בשר או יין או תכלת שאין בה סימן אסור להפקידם ביד נכרי בחותם אחד עד שיעשה שני חותמות אבל חמפ"ג פירוש חלב מורייס פת גבינה שרו בחותם אחד ופירש"י טעמא דחב"ל צריך ב' חותמות משום שדמיו יקרים טרח ומזייף וכן ביין משום חיבת ניסוך טרח ומזייף ולפי זה הוה הנך דווקא אצל הרשב"א תולה הטעם לפי שאסורין מן התורה וכתב המפקיד ביד נכרי או ביד ישראל החשוד או משלח על ידם בשר או חתיכת דג שאין בה סנפיר וקשקשת וכיוצא בהן מהדברים שאם הוחלפו באיסור יש בו איסור תורה צריך לעשות חותם בתוך חותם ואם שלח או הפקיד בידם בחותם אחד אסור המפקיד לחם או שולח על ידם דבר שאיסורו מדבריהם כמורייס פת וגבינה שאפילו אם הוחלפו באיסור אין בו איסור אלא מדבריהם אפילו בחותם אחד מותר ומפתח אינו כחותם אחד:

אמר ר"ת כתב דוקא בישראל החשוד צריך ב' חותמות אצל ביד נכרי שרי בחותם אחד וי"מ שאין חילוק בין נכרי לישראל חשוד אלא יש חילוק בין מפקיד לשולח דמפקיד שעתיד לחזור לחותמו לראותו די בחותם א' כי הוא ירא אבל השולח על ידו שאינו עתיד לראות החותם צריך ב' חותמות ולפי זה אם הודיעו לחבירו צורת החותם וגם אמר לנכרי שהודיעו לחבירו די בחותם אחד וכן הוא מסקנות א"א הרא"ש ז"ל וקלמן בהלכות י"נ יתבאר עוד שליחות יין ע"י נכרי ואם הפקיד או שלח ולא הכיר חותמו חיישינן שמא טרח וזייף אפילו עשה ב' חותמות ומיהו כיון שהחתימו כראוי ב' חותמות במקום שצריך שנים ואחד במקום שדי באחד אין צריך לחזור אחריו לראותו כתב אות אחת חשוב כחותם אחד שתיים הוי כשני חותמות אצל מפתח וחותם הוי ב' חותמות כתב רש"י אם שלח על ידי נכרי ירך בלא חותם אם היא חתוכה כדרך שישראל חותכה אחר חטיטת הגיד כשרה וכן ראיתי לרבתי שהתירו בשר שנשלח ע"י נכרי ונתקלקל החותם וכל החתיכות שהיה ניכר בהן ניקור ישראל כגון בנטילת חוטא דידיא והחוט שנוטלין אצל החזה התירו עד כאן כתב הרשב"א שלח על ידי נכרי בהמה או עוף שחוטין אסורין בלא חותם אצל שאין סימן שחיסה אצל סימן לסמוך עליו (ד):

כתב עוד אפי' שלח על ידי נכרי בלא חותם אצל אלו המקום מעבר לרבים מותר שהוא ירא שמא יראנו אחד מהעוברים שהוא מחליף ויתפס עליו כגנב והמחמיר שלא לשלוח לעולם אלא בחותם תע"ב ע"כ:

המניח נכרי בחנותו ובו מדברים שאפילו אם הוחלפו יש בהן איסור תורה מותר ול"ח אצל שמא החליף להכשילו א"כ נהנה בחליפין אפילו אם נהנה בחליפין אם הוא יוצא ונכנס או אפילו שהה זמן רב ולא הודיעו שדעתו לשהות מותר אבל אם הודיעו שדעתו לשהות אסור (ה) לפיכך ישראל ונכרי ששפתו קדירות זו אצל זו זה בשר שחוטתו וזה בשר נבילה מותר ואין לחוש שמא כשהחזיר הישראל פניו החליף הנכרי שחוטתו בנבילה אפילו אם של ישראל משובח ואפילו פיהן מגולה מותר ואין לחוש שמא יתזו נצוצות מזו לזו וכתב א"א הרא"ש ז"ל ועל זה סומכין להניח הקדירות אצל השפחות כשהולכין לב"ה ונכון לירא שמים להחמיר (א) כי כמה פעמים אירע קלקול דבר ועוד (ט) כדי להשביח חלקה ונתנת חלב בקדירה:

ונכנס ואביי לא אוקמה כותיה משום דהתם לא נגע והכא נגע ורבא לא שנא הכי ולא שנא הכי כל שהוא נכנס ויוצא מותר ואין צריך להיות יושב ומשמר וקיימא לן כרבא עד כאן. ורבינו הפסיק בולא חיישינן שמא החליף להכשילו וכו' בין המניח נכרי בחנותו וכו' מותר לאם הוא יוצא ונכנס ולא כיון לשונו שלא היה שם מקומו אלא לבסוף וכך הוה ליה לכתוב המניח נכרי בחנותו וכו' מדברים שאם החולפו יש בהם אפילו איסור תורה אם הוא יוצא ונכנס או אפילו שהה זמן רב ולא הודיעו שדעתו לשהות מותר ולא חיישינן שמא החליף (להכשילו אם אינו) [בדק הבית] אפילו אם הוא [עד כאן] נהנה בחליפין אבל אם הודיעו שדעתו לשהות אסור [בדק הבית] ואם אינו נהנה בחליפין מותר בכל ענין דלא חיישינן שמא החליף להכשיל כיון שאין לו הנאה בדבר [עד כאן]:

ומ"ש או אפילו שהה זמן רב ולא הודיעו שדעתו לשהות מותר. פשוט במשנה פרק השוכר את הפועל (סט.) שכל שאינו מודיעו שהוא מפליג מותר ובסימן קכ"ט (ריב) ביאר רבינו דהיינו דוקא בשלא סגר הגוי החנות לפי שהוא מתיירא בכל שעה לומר עתה יבא ויראני אבל אם סגר הגוי החנות דאין הגוי מתיירא חיישינן [בדק הבית] והני מילי בשיש איסור מצוי שם דומיא דהתם דמיירי ביין שהוא מנסך במגעו בו אבל אם אין איסור מצוי שם אפילו סגר החנות מותר [עד כאן]:

יא, ה (ב) ומ"ש ולא חיישינן שמא החליף להכשילו אלא אם כן נהנה בחליפין. כן כתבו התוספות בפרק קמא דע"ז (יב. ד"ה ושדי עובד כוכבים) אהא דקאמר לא הלכת לצור מימך וראית ישראל וגוי ששפתו שתי קדרות על כירה אחת ולא חשו להם חכמים משום בשר נבלה דילמא מהדר ישראל אפיה לאחוריה ושדי גוי נבלה בקדרה וז"ל ושדי גוי נבלה בקדרה פירש ר"י שדי בשר כחושה שלו ושקיל בשר שמנה כדי להרויח אבל בחנם כדי להכשיל את ישראל לא חיישינן אפילו הולך למרחוק וראיה מדאמרינן בפ"ב (לד:) גבי ארבא דמוריסיא דלא חייש לתערובת חמרא כיון דקיסטא דמוריסיא בלומא קיסטא דחמרא בארבעה לומי ומהאי טעמא שבקינן בכל יום קדרות שלנו לשפחותינו גיות ולא חיישינן שמא הטילה איסור לתוכן וכן כתב הר"ן שם (ג. דיבור ראשון) דמילתא דפשיטא היא דלעולם לא חיישינן שיחליף הגוי או יערב אלא דוקא בשיש לו תועלת בדבר אבל כל שאין לו תועלת לא חיישינן שמא יתכוין להעביר את ישראל והביא ראיה מההיא דפרק ב' שכתבו התוספות וכן כתב הסמ"ג (לאוין קמח נו ע"ד) והרשב"א בתורת הבית (הארוך ב"ג ש"ז צה.) גבי ישראל שהניח בשר על גבי גתלים וכו' והפך בו עד שיבא מבית הכנסת או מבית המדרש וכן אשה ששפתה קדרה על גבי כירה וכו' כתב בשם ר"ח דהני מילי דליכא חשש דחליף ליה כגון שסגר הדלת עליה ונעל בפניה כראוי שלא תוכל לצאת ולהביא דבר האסור ולהחליף וכגון שיודע שאין עתה בבית שום דבר איסור עכ"ל. ואף על גב דאיכא לאוקומי דלחלופי כדי להרויח דוקא הוא דחייש מכל מקום מה שכתבו סתם להתיר להניח קדרות לשפחות גיות ומשמע דבלי נעילת דלת עליהן ואפילו יש עמהן בבית דברים האסורים שרו ר"ח חולק בדבר:

יב וכתב אדוני אבי ז"ל ועל זה סומכין וכו'. עד סוף הסימן בפ"ק דע"ז (סי' ט) ובתשובה כלל י"ט סימן י"ח כתב להניח התבשיל ברשות השפחות בלא ישראל ודאי אסור כיון שמביאין להם עבדים בשר ממקולין של גוים ואם ישראל נכנס ויוצא שרי וכו' בפ"ק דע"ז גבי לא הלכת לצור מימך וכו' (יא): כתוב בשבלי הלקט (ח"ב סי' ב ד"ה ולגאון) גוי שהכניס חלב לתוך קדרת ישראל להכעיס אסור להאכילה לא לאותו גוי ולא לגוים אחרים כדי שלא ילמדו לעשות כן. וגוי שאמר לישראל אל תאכל מהקדרה שאני השלכתי בה חלב אין מקבלין ממנו אלא מותרת היא עכ"ל: [בדק הבית] כתב הרשב"א ז"ל בתשובה (ח"א סימן תשסא) דכל דבר שיצטרך גוי להפסיד משלו כדי להעביר את ישראל אין חוששין וראיה מההיא ארבא דמוריסיא דפרק אין מעמידין (לד:) ואפשר שאין אומרים כן לסמוך על הגוי בכך לכתחלה ולא אמרו אלא בדיעבד וזה קרוב בעיני ותדע דעיר שטבחי ישראל רוב מקולין מוכרין בשר שחוטה ומוכרין שם גם בשר נבלה בשר הנמצא ביד גוי מותר כדאיתא בפרק גיד הנשה (צה.) ואפילו הכי [נראה] שאין משלחין שם לכתחלה בשר ביד גוי בלא חותם וצא וראה בכל המקומות אע"פ שיש להם שכונת ישראל והשכונה בעיר אחת בפני עצמה שהיא מיוחדת לישראל ואין דרך הגוי מפקסת ואפילו הכי לא ראינו מי שסמך לכתחלה לשלוח בשר ביד גוי בלא סימן ואע"פ שבדיעבד יש להתיר מפני מה שאמרו בנמצא הלך אחר הרוב ואמרו בפרק גיד הנשה דנמצא ביד גוי עכ"ל [עד כאן]:

יג כתב המרדכי בפרק אין מעמידין (סי' תתכט) שאלו את ר"י על גבינות הרבה שעשה ישראל בבית הגוי והיו חתומים בחותם דפוס של עץ ושכח הדפוס בבית הגוי ויראים פן זייף הגוי וחתם אחרים באותו דפוס והשיב מאחר שאיסור גבינה משום גילוי (ע"ז לה.) ואין אנו נזהרין עתה בגילוי יש להקל ולומר שירא לזייף שיחוש שהיה רגיל לעשות חותמו במקום מיוחד ועוד ירא שמא ירגיש הישראל בדבר מחמת שהגבינות שנעשו אח"כ לחות יותר. ועוד היה נראה לרבינו טוביה דאפילו לשמואל (שם) דאמר מפני שמעמידין אותה בעור קבת נבלה יש להתירם דאפילו אם תמצו לומר דדבר המעמיד הוא כבית שאור שחימוצו קשה מכל מקום אין שם אלא נתינת טעם ורש"י (חולין צח: ד"ה לטעם כעיקר) פסק דטעם [כעיקר] הוא מדרבנן והוי ליה ספיקא דרבנן ולקולא ואף לדברי ר"ת (תוס' שם ד"ה רבא) דטעם כעיקר דאורייתא למה לא יתרו דאיכא ספיקי טובא כי שמא לא בא חותם הנאבד מעולם ביד הגוי ואם תמצו לומר בא לידו שמא לא זייף ואם תמצו לומר שזייף בו שמא לא העמיד אלא בדבר המותר וגם סמ"ג (לאוין קלב מה:) כתב תשובות ר"י: כתב הרשב"א בתשובה (ח"א סימן סז) גבינה של גוים שעמד עליה ישראל בשעת עשייתה וקבע בה חותמו ואח"כ הניחה ביד גוי ומכיר חותמו כיון דשל ישראל היא לא חיישינן שמא החליף פניה בשומן חזיר וכטעמא דבני מערבא דאין חוששין לשמא יאבד את שלו להטיח פני הגבינה בשומן שלו כדי להעביר את הישראל ואפילו הם של גוי אין חוששין להם עכשיו שאסור הוא להם ונענשין עליו מפני שאוכלין אותם בימים האסורים להם באכילת בשר: ובכל דבר שאין דרכן אין חוששין כדרך שאמרו בכבשים (ע"ז לט:) ע"כ: כתב הר"ן בתשובה (סימן מה) על ראובן שהביא

מד] ישראל שיש לו יין באוצר שלו ופתח האוצר סגור במפתח אחד, ומצא הפתח פתוח ועובד כוכבים אחד מודה שהוא פתחו <כט>

לשאוב מים מבור שבאוצר כדי לבנות ביתו, מא מותר. הגה: מה] בעל הבית שאמר לשפחתו להכין השלחן ומצא יין על שולחנו, ושפחתו העובדת כוכבים אומרת שלקחה היין ממרתפו שבו יין הרבה, היין שבמרתף שרי, מב דאין העובדת כוכבים נאמנת, מו] ואימר במקום אחר לקחה (תשובת המרדכי פ' ר"י), ושעל השלחן אסור. <ל> וכן באחת שטמנה מפתח מרתף שלה, ולא מצאה במקומה, ומצאה כד יין טמון בתבן, ואומרת שפחה עובדת כוכבים שהיא לקחה היין מן היין שבמרתף, שרי, ואין השפחה נאמנת (שם ואגודה ובהגהת אשרי"י). מז] אבל גנבים שנכנסו למרתף ומשכו יין והניחו הברות פתוחות, ונמצאו אחר כך הברות סתומות, ואמרה שפחה עובדת כוכבים שהיא סתמתן, כיון שנתייחדה העובדת כוכבים עם היין ואינה נתפסת כגנב, <לא> ואיכא רגלים לדבר שהיא סתמתן, היין אסור (מרדכי סוף פ' ר"י). מח] <לב> מיהו בזמן הזה דאין העובדי כוכבים מנסכים, שרי, כמו שנתבאר לעיל מן סימן קכ"ג וקכ"ד.

ש"ך יורה דעה סימן צח

א (פמ"ג) איסור שנתערב כו' כגון חלב כו'. משמע דהיינו חלב בציר"ה דהיינו תרבא וכן משמע בטור וא"כ דעת הט"ו דטעם חלב ובשר אינו שוה וכן משמע מדברי שאר פוסקים אבל ראב"ן כ' בתשובה בס"ב' ובסוף עבודת כוכבים דחלב ובשר טעמם שוה וצ"ל דמיירי בבשר שמן ועיין בס"ק ו'.

ב (פמ"ג) יטעמנו עובד כוכבים כו'. וצריך שלא ידע שסומכין עליו בב"י פסק דאעבוד כוכבים דלאו קפילא (פי' נחתום אומן) סמכין עליה במסיח לפי תומו דוקא ואקפילא סמכין אפי' אינו מסיח לפי תומו דלא משקר שלא יפסיד אומנותו ונתבאר לך דכאן מיירי בעובד כוכבים שאינו קפילא ולכך צריך שלא ידע שסומכין עליו ומ"מ קשיא לי כיון דפסק בס"ב דמין בשאינו מינו אסור מדאורייתא כל שנותן טעם א"כ איך יהיה עובד כוכבים נאמן במסיח לפי תומו והלא ש"ס ערוכה היא בפ' הגוזל בתרא (דף קל"ד) דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן באיסור תורה אלא בעדות אשה לבד ופסקוהו בה"ג והר"ף והרא"ש שם וסמ"ג בסוף הלכות גרושין (סוף עשין נ') ואע"פ שמדברי הרמב"ם ושאר פוסקים משמע ג"כ דסמכין אעבוד כוכבים דלאו קפילא במסל"ת מ"מ אפשר דסברי כרש"י וסייעתו דמין בשאינו מינו מן התורה בטל ברוב אבל על המחבר קשה וכן קשה על הרשב"א שגם הוא פסק דמין בשאינו מינו אסור מן התורה עד ס' ופסק דעובד כוכבים דלאו קפילא נאמן במסל"ת וכדהובא בב"י שוב מצאתי בתרומת הדשן סי' ע"ט שהרגיש קצת בזה וכ' ז"ל דקפילא שאני דאומנותו בכך ולא מרע חזקתו והכי איתא בטור י"ד דמסקנת הרא"ש דבעינן תרתי קפילא ומסל"ת ולא כרשב"א דסבר דכל חד מהני וא"ת תיקשי להרשב"א אמאי מהני מסל"ת וי"ל דסבר כרש"י כו' ותימה שהרי הרשב"א פסק בהדיא בתה"א דף ק"ב ע"א כר"ת ע"ש ודוחק לומר כיון דכ' ומ"מ לענין פסק הלכה נסמוך על ר"ת ור"י ובעל הלכות והראב"ד ז"ל שרבים הם ואמרו להחמיר בשל תורה עכ"ל א"כ לא פסק כותיהו אלא משום חומרא ומהני סברת המקילים לענין עובד כוכבים מסל"ת ועוד דבת"ה הקצר שם סתם לגמרי כסברת ר"ת ולא הזכיר סברת המקילין (ומחתוני האלוף המרומם מהר"ר גרשון נר"ו הקשה ג"כ על הת"ה דהא הרא"ש וסייעתו דמצרכי קפילא ע"כ לאו טעמא משום דלא מרע חזקה דהרי הוא מסל"ת אלא הטעם הוא משום דאל"כ מנ"ל שיוודע להבחין בטעם וכן משמע בב"י וכן הוא בתה"א דף ק"ו ע"ב וא"כ הדרא קושיא לדוכתא דהא הרא"ש פסק כר"ת ופסק דסמכין אמסל"ת [ועוד] דע"כ טעמא הוא משום מסל"ת לחוד דאי משום דלא מרע אומנתיה ליסגי בקפילא לחוד ודוק) ועוד דעדיין דברי המחבר אינם מיושבים שסתם בחבור זה הפוסקים וכן מהרש"ל פג"ה סי' ל"ג פסק דאפי' האינדא סמכין אעבוד כוכבים מסל"ת אפי' לאו קפילא ובסי' מ"ו שם הביא מ"ש הרשב"א ואמרו להחמיר בשל תורה וכתב עליו ולפי מה שפירשתי הוא בלא חומרא דכך הוא מחוורתא דשמעתא דהוא דאורייתא כו' ע"ש ויש שהיו רוצים לתרץ דהא דאמרינן בהגוזל דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן בשאר דברים היינו היכא דאתחזק איסורא משא"כ הכא דלא ידעינן אי אית ביה טעם כלל ודוחק ועוד דהתם פרכינן עלה מהא דהתירו שבויה על פי קטן מסל"ת ומשני בשבויה הקלו והשתא מאי פריך הא בשבויה לא אתחזק איסורא ואע"ג דבריב"ש סי' תלג כתב על דין דעובד כוכבים מסל"ת על קנקנים של יין נסך שעברו עליהם י"ב חדשים דאינו נאמן דאף אם נאמר גבי מין בשאינו מינו דסמכין אעבוד כוכבים מסל"ת אפי' לאו קפילא מכל מקום שאני הכא דאתחזק איסורא דודאי נשתמשו בקנקן ביין של איסור ואתה בא להוציא מכח עדותו מידי ודאי איסורו עכ"ל ע"כ צ"ל דהריב"ש ס"ל כרש"י וסייעתו והלכך באיסור דרבנן (דקנקנים של עובדי כוכבים אינם אסורים אלא מדרבנן וכדלקמן בהל' כלי היין) הוא דיש לחלק בהכי וכמו שמוכרח לחלק בהכי לדעת הרב כמ"ש בסוף סימן קל"ז ע"ש אבל באיסור דאורייתא ודאי א"א לחלק בהכי וכמו שכתבתי לכך נ"ל לחלק דדוקא היכא דליכא למיקם עלה דמילתא הוא דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן באיסור תורה אבל במין בשאינו מינו כיון דאיכא למיקם עלה דמילתא להטעימו לקפילא סמכין עליה וחלוק זה מוכח בריב"ש שם ע"ש וע' בסימן ט"ז סעיף י"א ובסימן ס"ט ס"י ובסימן קכ"ב ס"יא ובס"ס קל"ז ובמ"ש שם:

ג (פמ"ג) והוא שלא יהא סופו להשביח. ע"ל סימן ק"ג סוף ס"ב:

ד (פמ"ג) ואם אין שם עובד כוכבים לטועמו כו'. משמע דעת המחבר דכשיש שם עובד כוכבים לטועמו לא שרינן אלא ע"י עובד כוכבים ואי אמר דאית ביה טעם איסור אסור אפי' טפי מס' ואי אמר דלית ביה טעם מותר אפי' בפחות מששים ולא אמרינן לשער בס' אלא היכא דלא אפשר למיקם עלה דמילתא כגון שאין שם עובד כוכבים או מין במינו וכמו שפירש בב"י דעת הרמב"ם כן וע"ש:

ה (פמ"ג) ואין נוהגין עכשיו לסמוך אעבוד כוכבים כו'. מדלא קאמר ואין נוהגין עכשיו לסמוך אטעימה וקאמר ואין נוהגין עכשיו לסמוך אעבוד כוכבים משמע דוקא אעבוד כוכבים הוא דלא סמכין משום דעובד כוכבים הוא אבל אטעימת ישראל סמכין במין בשאינו מינו דהתירא כגון תרומה שנפל לחולין דטעים לה כהן כדאי' בש"ס ופוסקים ואף שאין תרומה נוהג בזמנינו מ"מ נ"מ לענין האומר קונם בשר ויין שאני טועם ונפל לתבשיל שאסור לו בנ"ט דסמכי' אטעימת ישראל וכדלקמן סימן רל"ז ס"ק כ"ו א"נ לענין טעימת בשר או חלב כמו גבי צנון וכה"ג וכמ"ש בסמוך וכ"פ הב"ח דבשא"מ דהיתירא יש לסמוך אישראל אפי' אינו אומן אפי' האינדא אפי' בנתערב גוף הדבר דודאי ישראל לא משקר וכן משמע לעיל ר"ס צ"ו צנון שחתכו בסכין של בשר וכמ"ש שם בס"ק ה' וכן משמע בתשובת הרב סימן נ"ד דק"ל ט"ע ג' ודלא כהעט"ז ש' ועכשיו אין נוהגין לסמוך אטעימת כהן ועובד כוכבים עכ"ל ואזיל לטעימה שגם בסימן צ"ו לא הזכיר טעימת צנון כלל והא ליתא אלא בישראל מהני לעולם טעימה וכמ"ש:

ו (פמ"ג) אם נתערב מין במינו. הטעם כתב ר"ת וכל הפוסקים העומדים בשיטתו דק"ל טעם כעיקר אסור מדאורייתא במין בשאינו מינו דכיון שנותן האיסור טעם בהיתר נהפך ההיתר להיות כולו איסור ואסור כולו מדאורייתא אבל מין במינו כיון שאינו נותן בו טעם בטל מה' ברוב כדכתיב אחרים רבים להטות אלא שחכמים הצריכוהו ס' והלכך כיון שנודע שהיה רובו היתר ולא נסתפק אלא אם יש שם

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף קיד עמוד ב

6

וקיימא לן, כגזלן לר"ש. גופא: רבי אומר, אומר אני: גנב כגזלן. איבעיא להו: כגזלן דרבנן קאמר ולא קני, או דלמא כגזלן דר"ש קאמר וקני? ת"ש: נטלו מוכסין חמורו וכו'; מני? אי רבנן, קשיא גזלן! אי ר"ש, קשיא גנב! אי אמרת בשלמא רבי כגזלן דר"ש קאמר וקני, הא מני? רבי היא, משום הכי קני, אלא אי אמרת כגזלן דרבנן קאמר ולא קני, הא מני? לא רבי ולא ר"ש ולא רבנן! הב"ע - בלסטים מזויין, ור"ש היא. אי הכי, היינו גזלן! תרי גוויי גזלן. ת"ש: הגנב והגזלן והאנס - הקדשן הקדש, ותרומתן תרומה, ומעשרותן מעשר; מני? אי רבנן, קשיא גזלן! אי ר"ש, קשיא גנב! אי אמרת בשלמא גנב כגזלן דר"ש קאמר, משום הכי קני, אלא אי אמרת גנב כגזלן דרבנן, הא מני? בלסטים מזויין, ור"ש היא. אי הכי, היינו גזלן! תרי גוויי גזלן. א"ל רב אשי לרבה: ת"ש, דמתני רבי לרבי שמעון בריה: לא דבר שיש בו אחריות ממש, אלא אפילו פרה וחורש בה, חמור ומחמר אחרי - חייבין להחזיר מפני כבוד אביהן; טעמא מפני כבוד אביהן, הא לא כבוד אביהן לא, ש"מ: רבי גזלן דר"ש קאמר, ש"מ.

וכן נחיל של דבורים. מאי וכן? הכי קאמר: אפילו נחיל של דבורים, דקני דרבנן הוא, סד"א: האי כיון דרבנן בעלמא הוא דקני ליה, אפילו סתמא נמי מייאש, קמ"ל: אם נתיאשו הבעלים - אין, אי לא - לא.

א"ר יוחנן בן ברוקה: נאמנת אשה וקטן כו'. אשה וקטן בני עדות נינהו? אמר רב יהודה אמר שמואל: הכא במאי עסקינן - כגון שהיו בעלים מרדפין אחריהם, ואשה וקטן מסיחין לפי תומם ואומר מכאן יצא נחיל זה. אמר רב אשי: אין מסיח לפי תומו כשר אלא לעדות אשה בלבד. א"ל רבינא לרב אשי: ולא? והרי נחיל של דבורים - מסיח לפי תומו הוא! שאני נחיל של דבורים, דקני דרבנן הוא. ודאורייתא לא? והאמר רב יהודה - אמר שמואל: מעשה באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואומר: זכורני כשאני תינוק ומורכבני על כתיפו של אבא, והוציאני מבית הספר והפשיטוני את כתנתי והטבילוני לאכול בתרומה לערב, ורבי חנינא מסיים בה הכי: וחבירי בדילין ממני, והיו קורין אותי יוחנן אוכל חלות, והעלהו רבי לכהונה על פיו! בתרומה דרבנן. ואכתי דאורייתא לא? והא כי אתא רב דימי אמר רב חנא קרטיגנא, ואמרי לה רב אחא קרטיגנא משתעי: מעשה בא לפני ריב"ל, ואמרי לה: מעשה בא לפני רבי, בתינוק אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר: אני ואמי נשבינו לבין העכו"ם, יצאתי לשאוב מים - דעתי על אמי, ללקוט עצים - דעתי על אמי, והשיאה רבי על פיו לכהונה! בשבייה הקילו.

אבל לא יקוץ את סוכו [וכו']. תניא, ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: תנאי ב"ד הוא, שיהא יורד לתוך שדה של חברו וקוצץ סוכו של חברו להציל את נחילו, ונטל דמי סוכו מתוך נחילו של חברו; ותנאי ב"ד הוא, שיהא שופך יינו ומציל את דובשנו של חברו, ונטל דמי יינו מתוך דובשנו של חברו; ותנאי ב"ד הוא, שיהא מפרק את עציו וטוען פשתנו של חברו, ונטל דמי עציו מתוך פשתנו של חברו, שע"מ כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ.

מתני'. המכיר כליו וספריו ביד אחר, ויצא לו שם גניבה בעיר - ישבע לו לוקח כמה נתן ויטול, ואם לאו - לאו כל המנו, שאני אומר: מוכר לאחר ולקחן זה הימנו.

גמ'. וכי יצא לו שם גניבה בעיר מאי הוי? ליחוש דילמא זבנינהו, והוא ניהו קא מפיק שמא! א"ר יהודה אמר רב: כגון שבאו בני אדם בתוך ביתו, ועמד והפגין בלילה ואמר נגנבו כליו. כ"ש עילא מצא! רב כהנא מסיים בה משמיה דרב: כגון שהיתה מחתרת חתורה בתוך ביתו, ובני אדם שלנו בתוך ביתו יצאו ואנבורקראות של כלים על כתפיהם, והכל אומרים נגנבו כליו של פלוני. ודלמא כלים הוו, ספרים לא הוו! א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן: כגון דקאמרי נמי ספרים. וליחוש דלמא זוטרי, וקא טעין רברבי! א"ר יוסי בר חנינא: דקאמרי ספר פלוני ופלוני. ודלמא הוו עתיקי, וקא טעין חדתי! אמר רב: כגון דאמרי הללו כליו של פלוני, הללו ספריו של פלוני. ומי אמר רב הכי? והאמר רב בא במחתרת ונטל כלים ויצא - פטור; מ"ט? בדמי קננהו! ה"מ דקננהו בבא במחתרת, דמעיקרא מסר נפשיה לקטלא, אבל הני כיון דלא מסרו נפשיהו לקטלא - לא. אמר רבא: לא שנו אלא בעל הבית העשוי למכור כליו, אבל בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו,